

“Хлопчик Мотл” короткий зміст (переказ)
Оповідь в повісті ведеться від імені хлопчика Мотла

Частина I. Мотл – син кантора Пейсі

«Іду з вами в заклад на скільки хочете, що ніхто в світі не тішився так теплим, ясним днем після пасхи, як я, Мотл, хлопчик кантора Пейсі, і сусідова теличка, яку звуть Миня (це я, Мотл, так її прозвав)».

Батько дев'ятирічного Мотла, кантор Пейся, тяжко хворий, і мати разом зі старшим сином Елею розпродає речі. Мотл весело дивитися, як торгуються покупці, і вільно спати на підлозі, коли продані ліжка.

Еля вирішує віддати Мотла до кантора в півчі. Хлопчик навчиться співати, його там годуватимуть, а Еля буде отримувати гроші від кантора. Але співати Мотлу не доводиться, він допомагає кантору по господарству.

Сусідка Песя віддає м'ясникові своє теля, з яким Мотл любив грати, двох телят їй не прогодувати. Настає свято, і Песя пригощає родину Мотла. Мати плаче, хоча плакати в свято заборонено.

У свято батько помирає, і Мотл тепер повинен ходити в синагогу два рази в день читати молитву. Йому, як сироті, прощають всі витівки, кожен хоче хоч чимось допомогти нещасній сім'ї. Песя бере Мотла до себе на час жити. Правда, одного разу Мотла ловлять на крадіжці сусідських яблук, і матір насилу вмовляє не пороти сина.

Еля одружується з дочкою багатого пекаря Іойнни Брох, потрапляє «в грошовий ящик», і сусіди допомагають нареченому справити весілля. Мати, як завжди, плаче.

Грошей в будинку не вистачає, і Мотл повинен ночувати у багатого старого, щоб той не залишався на ніч один. Служниця старого добре ставиться до Мотла, намагається нагодувати його, а коли приходить мати Мотла, то годує і її теж. Ночами старий

розповідає хлопчикові про єврейських мудреців, але хоче його з'їсти.

Мати не дуже задоволена своєю невісткою, зате у Елі багатий тесть. Іюнна страшно сердиться, коли Мотл бере бублик з печі. Елі стає на сторону тестя, а мати кличе на допомогу бога, захисника сиріт, і тесть Елі незабаром стає банкрутом. Еля і Брех приходять жити до матері. Вона поступається їм єдиним в будинку ліжком.

Еля купує розумну книжку, в якій написано, як з одного рубля зробити сто. За рецептом, написаному в цій книзі, Еля вирішує робити на продаж квас. Мотл з глечиком ходить по базару, намагаючись розбавити напій водою. Спочатку торгівля йде успішно, мати погашає більшу частину боргів і купує меблі. Але якось Мотл замість чистої води виливає в глечик воду з милом. На базарі піднімається скандал, городовий забирає глечик, а Мотлу вдається втекти.

Еля не сумує і вирішує зайнятися виробництвом чорнила. Перемазана, як чорти, вся сім'я виробила стільки чорнила, що ніде поставити меблі, так як весь будинок зайнятий пляшками, ніби настав чорнильний голод. Мотл, коли вперше бачить маму сміється. Але чорнило продаються погано, а гроші, в основному, вкладені в пляшки, і Еля вирішує пляшки продати. Для цього він виливає вночі чорнило, випадково заливаючи панчохи, які сусідка повісила на паркан. Тепер сім'я Мотла повинна відшкодувати збитки. Наступну порцію чорнила Еля виливає в річку. Але тепер в річці не можна прати, і коні не можуть пити з неї воду.

Еля вирішує взятися за виробництво порошку, який виводить щурів, мишей і будь-яку іншу нечисть. Спочатку клієнти приходять, але Мотл випадково розсипає мішок з порошком, і всі в окрузі починають чхати. Товариш Елі, короткозорий і розсіяний Пиня, у якого краватка вічно знаходиться на спині, одна штанина задерта і який при ходьбі наступає на власні ноги, спалює книгу.

Пиня – дуже освічена людина, він затьмарив рабина своєю вченістю. Одного разу він написав рими про нього, стався скандал, і

батько Піні шмагав його до тих пір, поки той не дав слова, що більше не напише жодної рими. Тесть Піні тримає борошняну лавку, але в крамниці сидить дружина Піні Тайбл, а Пиня відсиджується вдома, читає книги і говорить, що він задихається. Пиня мріє виїхати в Америку і стати «великою людиною».

Послухавши Піню, Еля теж вирішує виїхати в Америку. Сім'я Мотла продає будинок з торгів. Мати знову плаче.

Попрощавшись з сусідами і рештою родичами, отримавши від них поради, Мотл з матір'ю, Еля з дружиною і Пиня з сім'єю їдуть. Всі плачуть, а Мотл радісно сидіти на возі, навантаженому речами.

З безліччю вузлів, в яких ковдри, подушки і одяг, пасажирів не пускають в вагон. Пиня домовляється з начальником поїзда, кажучи якісь незрозумілі слова, і вузли здають в багаж.

У переповненому вагоні між Піньюю і пасажирами зав'язується бійка. Пиня хоче вдарити одного, але наосліп потрапляє в іншого. Кондуктор наводить порядок, багато пасажирів вже вийшли, і можна зайняти хороші місця. Пиня знайомиться з попутниками і з'ясовується, що багато хто теж їде в Америку. Всі обговорюють, де краще порушувати кордон.

Вирішивши, що найкраще порушувати кордон в Унгенах, Пиня і Еля шукають агентів. Вони знаходять дуже побожну жінку, яка пояснює, як перейти кордон, і береться переправити багаж. По дорозі їм попадеться шинок, в який хтось один повинен зайти і знайти двох чоловіків, які допоможуть. Жінки бояться, мама знову плаче, а Еля з Піньюю і Мотл жартують: жінки бояться навіть кішки.

У зазначений шинок заходить Пиня і пропадає. Нарешті він виходить і каже, що ці мужики сплять, і їх неможливо розбудити. Тепер в шинок йде Еля, і йому вдається їх розбудити. Мужики вимагають гроші, погрожуючи ножами. Броха від страху непритомніє, за нею падає Тайбл, і лунають постріли. Від страху всі біжать і зупиняються вже далеко по той бік кордону. Всі сміються, і тільки мама, як завжди, плаче.

Потрапивши в Броди, наші мандрівники розуміють, що жінка їх обдурила і забрала собі їх багаж. Мама плаче: що вона буде робити в Америці без подушок? Вони всім розповідають, як переходили кордон, кожен по-різному, і всі один одного поправляють. Люди їх слухають і кажуть, що вони повинні дякувати долі.

Приходить звістка, що жінку, яка забрала речі, посадили в тюрму. Мама приходить до висновку, що це краще, ніж вони втратили б гроші, та ще б їх зарізали. Вона знову плаче, і Еля переживає, що у неї будуть проблеми з очима, і їх не пустять до Америки.

Наші мандрівники приїжджають до Львова, де знаходиться комітет для емігрантів. Познайомившись з емігрантами, які втекли від погромів, мама розуміє, що їм ще не гірше за всіх. З членів комітету працює тільки одна людина. Вислухавши, як кожен по-різному розповідає про те, що сталося, член комітету каже, що гірше всіх йому, так як він не знає, що йому робити з такою силою-силенною емігрантів. Еля з Піней вирішують їхати до Кракова.

У Кракові вони зупиняються в готелі для емігрантів. Мотл зустрічає свого ровесника, який пережив погром. Хлопчик вважає, що Мотл, який не знає, що це таке, теля в порівнянні з ним.

Почувши від емігрантів, що в комітеті, де тільки читають мораль, нічого не можна добитися, наші герої їдуть до Відня. Пиня пише вірші і сподівається, що в Америці він озолотиться, так як там рими і вірші – ходовий товар.

Батьки Брох їдуть в Америку через Антверпен, і наші мандрівники вирушають туди. В Антверпені вони зустрічаються з сім'єю Песі. Тепер всі чекають перевірки у лікаря і бояться, що у когось може виявитися трахома, і тоді не пустять їх в Америку. Мотл знайомиться зі своєю ровесницею Годелья. Вся її родина виїхала в Америку, а дівчинку не пустили через трахому. Сім'я не могла залишитися, так як пропадали квитки, і тепер Годелья

лікується, але поки безуспішно. Також Мотл знаходить собі товариша Мендл. Мендл загубився по дорозі, і комітет допомоги емігрантів намагається розшукати його батьків.

Побоювання Елі були не марні, мамі лікар відмовляє через її очі. Сім'я Песі і сім'я Брех їдуть, Еля з Піней планують їхати в Америку через Лондон, а мама, незважаючи на проблеми з очима, знову плаче. Мотлу шкода залишати Антверпен, особливо шкода розлучатися з Годелья, яка весь час плаче, сумуючи за батьками.

У Лондоні наші мандрівники потрапляють в єврейський квартал. За те, що Пиня порівнює його з Бердичевом, йому дістається так, що його мало не відвозять до лікарні.

Частина II. В Америці

Щоб потрапити в Америку, мандрівники сідають на пароплав «Принц Альберт». Разом з ними їде Мендл. Сім'я Мотла знаходить на пароплаві безліч знайомих. Жінки обговорюють домашні справи, чоловіки – заробітки, гоніння, погроми. Мотл і Мендл бігають по кораблю. Пасажири вищих класів виганяють хлопчиків, які їдуть третім класом, зі своїх палуб. Пиня виголошує промову, в якій говорить, що в Америці немає класів, там жебрак може сидіти поруч з президентом, це країна справжньої свободи і справедливості. Якийсь пасажир перебиває Піню і питає: звідки там тоді жебраки? Але тут настає Йом Кіпур, і всі стають рівними. Згадуючи про те, що рік тому вони жили у себе вдома, а зараз поневіряються, люди в білих талес моляться і плачуть. Настав час мами!

На наступний день починається сильний шторм. Людям не до молитов, жінки скандалять, втрачають свідомість. Нарешті море заспокоюється, і пасажери прибувають до Америки. Вони себе почувають так само, як євреї, які перейшли Чорне море.

Пасажири першого і другого класу сходять на берег, а пасажирів третього замикають в їх каютах. Один з пасажирів свариться з Піней. Він каже, що до них ставляться як до худоби, а

Пиня з кулаками захищає Америку. Нарешті їх випускають для медичного огляду. На щастя, на маму з її заплаканими червоними очима не звертають уваги. Після перевірки у лікаря з'ясовують, хто із знайомих і родичів є в Америці. Разом з нашими героями знаходиться безліч людей, у кожного своя трагічна історія, багатьох відправляють назад, розбиваючи сім'ї. Нарешті наші мандрівники отримують дозвіл і потрапляють в Нью-Йорк. Мендл вони беруть до себе.

Еля з дружиною їдуть до батьків Брох, а Мотл з мамою, Мендл і Пиня з дружиною їдуть до Песі. Мотлу подобається Америка. Його захоплюють висотні будівлі, транспорт. Коли Еля його вдарив, тут же хтось підскочив до Елі і сказав, що навіть братові не можна бити дітей.

Песя з сім'єю знімають квартиру, де у кожного є своя спальня. Старші діти Песи працюють, а молодші обов'язково повинні ходити в школу. Пиня приходить в захват: там єврейських дітей не приймали в гімназію, а тут силою тягнуть.

Еля, Броха і Пиня з дружиною думають, якою справою зайнятися, Мотл з Менделем допомагають дітям Песі, а мати з Тайбл допомагають Песі по господарству. Нарешті Еля з Піней влаштовуються на фабрику кравцями. Жінки незадоволені, особливо Броха, їй взагалі не подобається Америка: чоловікам потрібно рано вставати, вони не встигають молитися, а спізнюватися вони не можуть, адже утримають із заробітку. Незабаром Пиня через свою короткозорість прошиває свій піджак і йде в іншу майстерню працювати прасувальником. Але там він ошпарює ніс. Пиня готовий на все, лише б жити в Америці, адже всі великі люди починали з нуля.

На фабриці робітники оголошують страйк. Еля хвилюється і погоджується з усіма, Пиня виголошує промови на підтримку Америки, які йому не дають закінчити.

У місцевій синагозі мама зустрічає майже всіх своїх земляків. Після того, як вони поїхали, в місті почався єврейський погром, все місто розграбували і спалили. Через знайомих мама влаштовує Елю

офіціантом в кафе. Також за допомогою мами влаштовуються Броха і Тайбл. Пиня хапається за будь-яку роботу.

Елі набридає працювати офіціантом, і він влаштовується збирачем до служки в синагозі. Але незабаром він стає збирачем на меблевій фабриці, а Пиня працює складальником в страховій компанії. У Піні справа йде успішно, умовляти він вміє. Але їх заробіток залежить від матеріального становища клієнтів, і Пиня з Елів вирішують відкрити свою власну справу, торгувати напоями.

Бізнес влітку йде успішно, а взимку вони торгують газетами і сигаретами. Проте, заробітків не вистачає і вони вирішують розширитися. Для цього вони продають свій ларьок, збираючись купити магазин. Також вони повинні поміняти квартиру.

Джерело:

<https://dovidka.biz.ua/sholom-aleyhem-hlopchik-motl-skorocheno>